GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România şi străinătate:

Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:

la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 95. Dumineca 28 Aprilie (10 Maiu) 1885.

Braşovŭ, 27 Aprilie (9 Maiu) 1885.

In paharulŭ de bucuriă ce-o simte totŭ Maghiarulŭ sĕrbătorindŭ înaugurarea esposiţiunei din Peşta, s'a strecuratŭ o picătură amară. Juriulŭ esposiţiunei a comisŭ o mare nedreptate, a ofensatŭ făr' de nicĭ o causă şi în modulŭ celŭ mai grosolanŭ pe bĕtrênulŭ „guvernatorŭ“ dela Turinŭ, Kossuth Lajos,

Lucrulŭ s'a petrecutŭ după cum ne spune „Budapeşti Hirlap“ de Vinerĭ 8 l. c. astfelŭ: O ucenică a artei picturei, cu numele Vilma Parlaghi, s'a dusŭ anume la Turinŭ spre a zugrăvi portretulŭ lui Kossuth pentru esposiţiune. Chipulŭ s'a făcutŭ şi a devenitŭ proprietatea lui Kossuth, care vĕdêndŭ că a reuşitŭ fórte bine s'a învoitŭ, ca sĕ fie espusŭ la esposiţiunea din Budapeşta.

In permisiunea acésta a lui Kossuth ,,Bud. Hirl.“ vede primulŭ casŭ, că dênsulŭ se apropiă de Ungaria, de care îlŭ despartŭ de treidecĭ de anĭ şi mai bine convicţiunile sale politice. Dar vestea despre esposiţiune, despre progresele oraşului Peşta şi succesele vieţei publice maghiare a electrisatŭ inima bĕtrênului patriotŭ ,,fără de patriă“ aşa de multŭ, în câtŭ s'a aprinsŭ şi şi-a trimisŭ portretulŭ în Ungaria, ca sĕ fie „celŭ puţinŭ chi„pulŭ sĕu de faţă la serbarea, unde Regele, mem„brii casei habsburgice, curtea vienesă şi tră„mişii suveranilorŭ europenĭ se închinau cu res„pectŭ dinaintea mărirei acestei naţiunĭ.“ („Bud. Hir.“ dela 8 Mai.)

Dar ce sĕ vedĭ? Acum la apusulŭ vieţii sale, acestŭ „patriarcŭ alŭ epocei libertăţii maghiare“ primesce rĕspunsulŭ, că *nu-lŭ lasă sĕ între în esposiţiune.* Cu alte cuvinte juriulŭ esposiţiunei a respinsŭ portretulŭ lui Kossuth Lajos.

Numita fóiă, care publică „cutrierătórea“ scire, dice că-i cade fórte greu, ar dorí sĕ tacă, dér nu mai póte tăcé faţă cu-o ofensă ca acésta, ce se face lui Kossuth.

In hotărîrea juriului numita fóiă maghiară nu află nicĭ unŭ motivŭ întemeiatŭ. Pretecstulŭ că n'a fostŭ bunŭ portretulŭ nu póte fi valabilŭ, pentru că membrii juriului nicĭ n'au vĕdutŭ pe Kossuth póte în viaţa lorŭ şi pentru că Kossuth însuşĭ l'a declaratŭ de bunŭ. Asemenea nu va puté susţiné juriulŭ, că pictorulŭ femeninŭ n'ar fi destulŭ de înaintatŭ, ca sĕ i-se dé întrare în salonulŭ picturei, căcĭ acelaşŭ juriu a încuviinţatŭ d'a se espune unŭ altŭ portretŭ alŭ Vilmei Parlaghi.

E clarŭ prin urmare, că tendinţa a fostŭ d'a eliminá portretulŭ lui Kossuth din esposiţiune.

Nu s'au sfiitŭ membrii juriului — esclamă „Bud. Hirl.“ — d'a-o face în modŭ fórte bruscŭ şi vătămătorŭ. Ei au uitatŭ câtŭ au de a mulţămí Maghiarii acestui bărbatŭ, câtŭ a suferitŭ şi sufere pentru naţiune; au uitatŭ că Kossuth a arangiatŭ în Ungaria cea dintêiu esposiţiune.

Scim înainte dice „Bud. Hirl.,“ ce vor rĕspunde membrii juriului şi numai acestŭ rĕspunsŭ ni'lŭ potŭ da, că adecă: „din anumite puncte de vedere *hiperleale* nu se póte uní la unŭ locŭ *presenţa lui Kossuth cu presenţa curţii* la esposiţiune.“

Dér o naţiune, consciă de sine, adauge fóia maghiară, nu póte sĕ'şĭ tăgăduiască trecutulŭ istoricŭ, fie faţă cu orĭ şi ce feliu de strălucire a curţii. De aceea condamnă servilismulŭ membrilorŭ juriului esposiţiunii din Pesta cu atâtŭ mai vîrtosŭ cu câtŭ Kossuth aparţine deja istoriei şi „nu ia parte la politica activă maghiară.“

Până aicĭ amŭ reprodusŭ în resumatŭ scurtŭ pĕrerea fóiei pestane în acésta afacere. Ajungêndŭ la capitolulŭ ,,politicei active“ Kossuthiste, ne vedemŭ siliţĭ de a-i observá, că nu este destulŭ de bine informată séu că ignoréză întêmplările timpului din urmă, căcĭ abia au trecutŭ patru septĕmânĭ, de când s'a publicatŭ în Transilvania, că Kossuth Lajos s'a făcutŭ membru activŭ şi fundatorŭ alŭ reuniunei de maghiarisare din Cluşiu, care sub masca culturei urmăresce scopurĭ curatŭ politice şi căreia chiar prin organisaţiunea ei i se dă unŭ caracterŭ eminamente politicŭ.

Mai vĕdurămŭ afară de acésta cum ceilalţĭ Ungurĭ, cari nu sciu ce e suferinţa şi ce însemnéză a te crede séu a fi tractatŭ ca omŭ ,,făr' de patriă“, facŭ politică activă cu Kossuth, cum chiar ómenii guvernului nu se sfiescŭ d'a se folosi de numele şi de popularitatea lui Kossuth spre a face propagandă cu elŭ în contra naţionalităţilorŭ nemaghiare.

Nimicŭ nu póte mai bine ilustrá duplicitatea politicei guvernului tisaistŭ ca împrejurarea, că pre când ómenii lui adună banĭ în Ardélŭ sub firma lui Kossuth pentru scopurile lorŭ de maghiarisare, în Pesta aceiaşĭ mamelucĭ uiduescŭ portretulŭ fostului guvernatorŭ din esposiţiune.

Rĕspunsurile d-lui Tisza.

II.

In numĕrulŭ trecutŭ amŭ arĕtatŭ o parte din comentarele ce le face „Sieb. deutsch. Tageblatt“ la rĕspunsurile ce le-a datŭ ministrulŭ-preşedinte Tisza la interpelările deputaţilorŭ Babeşŭ şi Truţa. Numita fóiă continuă cu comentariele sale astfelŭ:

‚Totŭ aşa de straniu sună în gura ministrului-preşedinte Tisza afirmarea, că »domnulŭ deputatŭ nu'mĭ póte arĕtá nicĭ unŭ statŭ, unde diferitele rasse şi naţionalităţĭ se potŭ desvoltá atâtŭ de liberŭ, ca în Ungaria.« Ministrului-preşedinte i-se póte arĕtá nu numai unulŭ, ci mai multe state, unde naţionalităţile se potŭ desvoltá mai liberŭ, decâtŭ în Ungaria. Este Austria, celălaltŭ statŭ alŭ monarchiei. In camera deputaţilorŭ austriacĭ póte vorbí fiecare în limba sa maternă, nemţesce, italienesce, cehesce, polonesce, rutenesce, slovenesce ş. a.; în camera unguréscă însă numai unguresce séu celŭ multŭ croatesce celŭ ce e Croatŭ. In Austria limba judecătoriilorŭ se îndréptă după poporaţiune, chiar şi negermană (cehă, polonă, ruténă, slovénă ş. a.) Hârtiile procesuale ale advocaţilorŭ se primescŭ de către tribunale, ba chiar şi sentinţele se dau şi în limbă negermană, acusatulŭ póte sĕ se apere în limba sa maternă; în Ungaria din contră hârtiile nemaghiare ale advocaţilorŭ *) se respingŭ de către tribunalele de prima inştanţă, sentinţele se dau numai în limba maghiară, acusatulŭ nemaghiarŭ nu se apĕră în limba sa maternă, ci numai unguresce.

In Austria statulŭ întreţine şi gimnasii şi scóle reale cehe, polone, slovene, ba chiar şi universităţĭ cu limba de propunere cehă şi polonă; în Ungaria chiar după legea »despre egala îndreptăţire a naţionalităţilorŭ« instrucţiunea academică trebue sĕ fie maghiară; nu s'a împlinitŭ nicĭ măcarŭ îndatorirea ce i se impune prin acéstă lege (§ 17) guvernului, de a îngrijí pentru instrucţiunea tinerimei nemaghiare în scólele medii în limba ei maternă; nu esistă în Ungaria nicĭ măcar o singură scólă medià cu limba de instrucţiune nemaghiară şi susţinută de statŭ; ba încă Germanii în Ungaria propriă n'au nicĭ unŭ gimnasiu germanŭ, nicĭ o scólă reală germană, cei 120,000 de Germanĭ din Budapesta n'au nicĭ măcar o scólă elementară germană, şi încetarea celei din urmă scóle elementare germane în Budapesta a fostŭ salutată de ministrulŭ instrucţiunei, în alŭ decelea raportŭ oficialŭ alŭ sĕu, ca o faptă care merită »mulţămita naţiunei.«

Amŭ puté aduce mai multe asemênărĭ, ba chiar şi mai multe esemple. Dar ne referimŭ numai la Elveţia, unde egala îndreptăţire a celorŭ trei limbĭ ale ţĕrii: germane, francese şi italiane, este deplinŭ esecutată, — apoi la Belgia, unde limba flamandă şi cea francesă se bucură de egală îngrijire a guvernului.

Aceeaşĭ valóre, ca amintitele frase ale lui Tisza, are cealaltă asigurare a sa, că elŭ urmăresce activitatea naţionalităţilorŭ »cu cea mai mare bunăvoinţă acolo unde ţintesce între marginile legii binele lorŭ propriu.« E greu sĕ nu scrii satiră. Acelaşĭ Tisza îşĭ revindică »cea mai mare bunăvoinţă‹ pentru naţionalităţĭ, sub alŭ cărui guvernŭ s'a creatŭ aspra lege despre instrucţiunea obligată a limbei maghiare în scólele poporale nemaghiare, şi totŭ aşa de aspra lege a scólelorŭ medii, sub alŭ cărui guvernŭ s'a promovatŭ oficialŭ maghiarisarea şi s'a propagatŭ cu atâta avêntŭ, ca sub nicĭ unŭ guvernŭ până acum; sub alŭ cărui guvernŭ directorulŭ forestierŭ r. Gîrsik printr'o ordonanţă oficială (nr. 101 din 16 Dec. 1881) provócă pe funcţionarii forestierĭ sĕ'şĭ maghiariseze numele şi le promite pentru acésta avantage, fără a fi desaprobatŭ, — acelaşĭ ministru Tisza, care cu ordonanţa din 21 Febr. 1885 Nr. 9066 refusă aprobarea statutelorŭ reuniunei române »Opinca română,‹ a cărei activitate 'şĭ-o mărginea numai la naţionalitatea română, motivândŭ respingerea, ‚că reuniunea plănuită prin acţiunea sa în sensulŭ statutelorŭ presentate ar periclitá conveţuirea pacînică a diferitelorŭ naţionalităţĭ, pe când într'o altă ordonanţă, apĕrarea comitatului Sibiiu în contra »reuniunilorŭ maghiare de cultură« ce se impunŭ cu sila şi care suntŭ îndreptate spre a propaga maghiarismulŭ între naţionalităţile nemaghiare, o desemnéză ca ‚o periclitare a ideii unităţii statului ungarŭ şi a păcii interne. Nu e de miratŭ, dacă acelaşŭ ministru în rĕspunsulŭ sĕu replică deputatului Truţa, »că de o persecutare a naţionalităţilorŭ în ţéră peste totŭ séu în părţile ardelene ale ţĕrii prin organele statului, prin presă şi prin societatea maghiară nimenea nu póte avea cunoştinţă, pentru că aşa ceva nu esistă.« Cumcă nimenea nu póte avea cunostinţă despre aceea, e prea multŭ disŭ. Ar fi mai demnŭ de credutŭ, dacă Tisza s'ar fi marginitŭ a spune, că elŭ, carele în timpulŭ guvernului sĕu de dece anĭ în nicĭ unŭ singurŭ casŭ n'a datŭ dreptate plângerei vre-unei naţionalităţĭ nemaghiare, asupra împilărei limbei, în contra vre-unui organŭ de statŭ şi care oferă celŭ mai liberŭ terenŭ societăţii maghiare în reuniunile lorŭ de maghiarisare a numelorŭ şi în alte reuniunĭ de maghiarisare, nu vede nicĭ o persecutare a unei naţionalităţĭ prin presă în aceea, că d. e. ‚Magyar Polgar« provócă pe publiculŭ sĕu sĕ nu cumpere nimicŭ dela industriaşii şi economii saşĭ, cu scopŭ de a'i ruina materialicesce pe acestia şi a'i sili prin acésta a se maghiarisá.

*) In Ungaria se cere ca advocaţii nemaghiarĭ până şi numele sĕ şi-lŭ scrie unguresce. Red. Gaz.

SCIRILE DILEI.

Incă o probă de cultură ne-o comunică »Ellenzék‹ după ‚Arad és Vidéke.‹ Autoritatea oraşului Sebeşŭ, comit. Sibiului, adresase oraşului Aradŭ o cerere în limba germană. Primarulŭ Aradului, Iulius Galacz, cum vĕdŭ scrisórea germană, poruncì funcţionarului respectivŭ sĕ o trimétă îndĕrĕtŭ cu observarea, că elŭ primesce numai hârtii scrise în limba maghiară.

—0—

Un nou furtŭ postalŭ s'a descoperitŭ în Pesta. Dintr'o pungă au dispărutŭ 19 scrisorĭ declarate cu banĭ în valóre de 5808 fl. Se bănuesce că furtulŭ s'a comisŭ în Neusatz, de unde s'a trimisŭ punga.

—0—

La cofetăria din piaţă Zoe şi Popŭ este espusă de vre-o câteva dile o lucrare prea frumósă din dragantŭ

(o compositiune din zaharŭ și prafŭ de gumă) »Sfatulŭ orașului Brașovŭ.« Lucrarea este a d-lui cofetarŭ C. Popŭ, și fără esagerare putemŭ ḑice, cumcă i-a succesŭ pe deplinŭ. Lucrarea e fórte migălósă și recere multă trudă, și cu tóte astea, acurateța cu care e lucrată și în deosebĭ admirabila proporțiune a tuturorŭ părțilorŭ într'o reducțiune atâtŭ de mică, până în cele mai micĭ amĕnunte, ne face sĕ vedemŭ, în lucrarea acésta, o lucrare adevĕratŭ de artă. La turnulŭ sfatului se află și cele patru table ale orologiului și la unulŭ din ele este aplicatŭ unŭ mecanismŭ, care arată timpulŭ rivalisândŭ cu alŭ adevĕratului Sfatŭ.

—0—

„Românulŭ« rógă persónele, care posedŭ: „Catechismulŭ sătênului română și scrisorile cătră femeile române« de C. A. Rosetti, sĕ binevoiască a le împrumuta pentru câte-va ḑile redacțiunei »Românului.«

—0—

Comerciantulŭ Avram Goldenberg din Galațĭ a fostŭ declaratŭ în stare de falimentŭ. De asemenea e declaratŭ falitŭ comerciantulŭ A. Friedmann din Brăila.

—0—

Cetimŭ în »România liberă:« In anulŭ ăsta a începutŭ la Paris o interesantă publicațiune lunară întitulată „Revue française," sub direcțiunea cunoscutului filoromânŭ, d. Edouard Marbeau, care a vizitatŭ țara nóstră în anulŭ 1879 și a publicatŭ apoi mai multe articule, prin ḑiarele franceze, despre noi și interesanta carte »Un nouveau royaume." In revista de acum, d. Marbeau conrinuă a se ocupa cu interesă de țara nóstră. Astfelŭ, în numĕrulŭ din Maiu găsimŭ următórele articole: Roumaine. — Situation économique, I. Em. Kostachi Epureano. Constantin Rosetti — Ed M. Conférence du R. P. Ollivier sur Bucarest. Totŭ în acestŭ numĕrŭ figurézā: Charta regatului României și costume de ale țĕranilorŭ Românĭ. Sperămŭ că acéstă Revistă va întêlni cititorĭ în țara nóstră, carĭ sĕ încuragieze astfelŭ pe simpaticulŭ filoromânŭ, în a face cunoscută streinătății mai de aprópe țara nóstră. Abonamentulŭ pe anŭ costă 30 francĭ și se adresézā librăriei Chaix, 20 rue Bergère, Paris.

O întêmpinare.

D. căpitanŭ alŭ poliției de aicĭ ne trimite unŭ rĕspunsŭ la corespondența nóstră privitóre la afacerea nenorocitului V. Olteanu. Suntemŭ și noi de acordŭ cu d. căpitanŭ, ca sĕ așteptămŭ resultatulŭ cercetărei judecătorescĭ. Ne mirămŭ însĕ, că înainte d'a se cunósce acestŭ resultatŭ d. căpitanŭ declară, că informațiunile nóstre n'ar fi de totŭ corĕspunḑĕtóre cu faptele întêmplate. Étă rĕspunsulŭ:

Domnule Redactorŭ!

Asupra notiței apĕrute în prețuitulŭ D-Vóstră ḑiarŭ Nr. 92 sub titlulŭ »Barbariă polițienéscă," Vĕ rogŭ ca sĕ-mĭ publicațĭ următórele observațiunĭ:

Cum și pe basa căcorŭ date autentice și-a basatŭ D-lŭ Redactorŭ informațiunile asupra acestui casŭ nenorocitŭ, acésta nu o sciu și nicĭ voescŭ sĕ o sciu, numai însĕ atâtŭ îmĭ permitŭ de a observá, cumcă aceste informațiunĭ nu corĕspundŭ de felŭ referințelorŭ faptice.

Prin fasionarea organelorŭ oficióse, carĭ au fostŭ de față, s'a constatatŭ pân'acum, cumcă soldatulŭ de poliția Biro Iozsef a comisŭ faptulŭ, împreunatŭ cu unŭ sfĕrșitŭ atâtŭ de durerosŭ, fără intențiune. Arma a folosit'o pentru apĕrarea persónei sale proprie în contra iritațiunei ómenilorŭ, causate prin incidentulŭ cu prevaricantulŭ ramurilorŭ de frunză verde.

De altcum recomandŭ, ca sĕ se aștepte resultatulŭ inquisițiunilorŭ suscepute deja de competentulŭ forŭ judecătorescŭ, punêndŭ de sigurŭ pe fiecare în posițiune, de a-șĭ da o opiniune cu totulŭ obiectivă asupra cestionatului casŭ.

Brașovŭ în 8 Maiu 1885.

Cu distinsŭ respectŭ

Fr. Hiemesch,

căpitanŭ orășenescŭ.

Afacerĭ locale.

Primirămŭ o scrisóre subscrisă de d. G. Navrea jun. cu privire la cele publicate în Nr. 93. alŭ fóiei nóstre despre ședința sinodului parochialŭ alŭ bisericei Sf. Nicolae din Scheiu, în care s'a alesŭ comitetulŭ parochialŭ, epitropia și delegațiunile scolare. In numita scrisóre se ḑice între altele, că schimbările esențiale nu s'au făcutŭ decâtŭ prin alegerea în epitropiă a d-lui primarŭ D. I. Pascu în loculŭ colegului d-sale I. M. Burbea și că sinodulŭ a avutŭ în vedere interesele scólelorŭ alegêndŭ în delegațiunĭ 3 profesorĭ, pre când în delegațiunile dela biserica din cetate nu se află nicĭ unulŭ alesŭ. »Aicĭ póte ar fi pututŭ fi vorbă de mâhnire,« adauge scrisórea. Că ședința sinodului a fostŭ turbulentă, admite scriitorulŭ, dar ḑice că turbulența ar fi provocat'o chiar d. epitropŭ. I. Manole, apostrofândŭ aspru pe unŭ membru din sinodŭ, și dacă d. protopopŭ nu l'a chematŭ la ordine, causa ar fi că a luatŭ în considerare etatea înaintată a d-sale. Scrisórea mai susține, că »mâhnirea inteligenței« de care se vorbesce în Nr. 93 alŭ »Gazetei« ar fi numai închipuită, că nu s'arŭ fi comisŭ abusurĭ și că demisiunea d-lorŭ Andreiu Lupanŭ și I. Manole din epitopiă n'ar sta în legătură cu cele petrecute în sinodŭ, căcĭ celŭ dintêiu mai de multŭ a ḑisŭ că se retrage, ér celŭ din urmă a mai demisionatŭ și altădată. Scrisórea se finesce cu următórele cuvinte: »Mi se pare curiósă în darea de sémă espresiunea »clică," nu sciu ce vrea sĕ însemne acestŭ cuvêntŭ, dér dacă vrea sĕ înțelégă prin cuvêntulŭ clică marea maioritate a sinodulni parochialŭ, apoi atuncĭ espresiunea e rĕu alésă.«

N'amŭ publicatŭ corespondența în întregulŭ ei, pentrucă nu voimŭ sĕ se ocupe fóia nóstră cu persóne, ci numai cu principii și cu fapte. Lăsămŭ ca sĕ judece cei ce au fost de față dacă afirmările de mai sus sunt mai corĕspunḑĕtóre adevĕrului decâtŭ cele din Nr. 93.

Ce privesce espresiunea de „clică" sub acésta se póte înțelege chiar și o maioritate, care nu lucréză din propria'i convingere, ci se face instrumentulŭ unei singure séu câtorva persóne. Ér »clicașĭ« suntŭ toțĭ aceia, din cari se compune »clica.« Numai în sensulŭ acesta credemŭ, că a întrebuințatŭ corespondentulŭ nostru numirea de „clică" și „clicașĭ," fără a voi sĕ vateme pe nimenea personalŭ.

CORESPONDENȚA PART. A »GAZ. TRANS.«

Pesta, 6 Maiu n. 1885.

(D'ale esposițiunei).

Domnule Redactorŭ! Voiescŭ a vĕ împărtăși una altă dela esposițiunea din Budapesta, mai alesŭ cu privire la Românĭ. In prima ḑi de deschidere au pututŭ intrá cei chiemațĭ cu bilete roșii și bilete albe, și carĭ și-au scosŭ bilete de intrare cu 5 fl. de persónă. Cei cu bilete roșii au pututŭ intrá în apropiare nemijlocită a suitei curții regale, ér cei cu bilete albe au statŭ pe locŭ dintre pórta de intrare și pavilionulŭ industriei, celŭ mai mare dintre pavilióne, fiind despărțițĭ prin cordonŭ de trupa celorŭ cu bilete roșii, grupațĭ în jurulŭ pavilionului regalŭ.

Pompa desvoltată cu acéstă ocasiune, numele ce lor presențĭ din familia regală, ale ambasadorilor streinĭ, ale magnațilorŭ și autorităților publice șcl., discursurile cetite, tóte le-ațĭ pututŭ ceti din ḑiare, mai cu deamĕnuntulŭ, decâtŭ cum vi le-așŭ puté eu descrie; am numai sĕ mai însemnŭ, că cei chiemațĭ cu bilete albe, deși era prescrisŭ sĕ se înfățișeze în fracŭ și cravată albă, nu s'au ținutŭ de acestŭ ordinŭ, ci au întratŭ fiăcare după gustulŭ propriu și nu prea sĕrbătorescŭ, fără ca sĕ fi fostŭ împedecațĭ la întrare.

Industria propriu ungară culminéză în ceramica (pocelaneriă) dela Pécs (Fünf-Kirchen, Cincĭ-bisericĭ) a lui Zsolnay, și într'adevĕrŭ de nu e superióră celei chinese, îĭ este egală, frumosulŭ coloritŭ variatŭ ce-lŭ dau obiectelorŭ cu puterea focului, este unŭ secretŭ alŭ acelei fabrice, carea scie aplica forța focului cu 40—50 de grade mai tare, ca alte fabricĭ de porcelanŭ ale Europei. Princesa de coronă Stefania a cumpĕratŭ mai multe obiecte, se înțelege că prețurile suntŭ pipărate.

După ce amŭ datŭ tributul recerut industriei prime ungare, nu mĕ demitŭ cu acéstă ocasiune și la amintirea altora, căcĭ atuncĭ ar trebui sĕ fiu prea lungŭ în acéstă referadă, ci mĕ mărginescŭ cum ḑisei mai susŭ, la cele ce intereséză deocamdată pe publiculŭ românŭ, căruia trebuie sĕ-i scrie ḑiaristica română.

De sine se înțelege, că orĭ la care esposițiune, în prima sĕptămână, ba se póte ḑice în prima lună arangiarea obiectelorŭ nu este completă. Și aicĭ multe pachete, lăḑĭ etc. suntŭ încă nedesfăcute, altele acuma sosescŭ, prin urmare expunerea tuturorŭ obiectelorŭ se póte calculă abia pe la mijloculŭ lui Iuniu.

Din celea ce amŭ pututŭ vedea în grabă mare ca obiecte românescĭ suntŭ: O casă română din comitatulŭ Huniădórei, prea simplă, primitivă, în carea nu poțĭ găsi industriă de dómne ajută, îmbrăcațĭ unŭ bărbatŭ și o femeeă în costumŭ țĕrănescŭ, unŭ patŭ cu covorŭ, masă, cuierŭ cu ștergare brodate, nu sciu cine le-a trimisŭ, dér dacă voia sĕ arĕte publicului industria casnică română, puté sĕ afle obiectele de frunte și nu în códa acestora.

Altă casă, totŭ în acelŭ pavilionŭ, adecă alŭ industriei casnice (házi ipar csarnok), este una din comitatulŭ Carașului, cu totulŭ superióră celei din Huniădóra, și aicĭ unŭ bărbatŭ și o femeeă costumațĭ, mai multe obiecte, instrumente de casă, țesăturĭ, cusăturĭ, brodării, lucrurĭ de mână etc., nu voescŭ sĕ le laudŭ eu, ci trebue sĕ amintescŭ, că Maiestatea Sa regele, Dumineca (în 3 Maiu) punctŭ la 1 óră a ajunsŭ, cu cei ce-lŭ conduceau prin esposițiune, la acéstă casă, și eu avendŭ ocasiune norocită de-a puté sta în apropiere, am auḑitŭ când ḑise regele: Acestia suntŭ Românĭ? — Da Maiestate! Regele: Asta e frumosŭ, chiar frumóse lucrurĭ, e frumosŭ! adecă cuvêntulŭ »frumosŭ« l'a esprimatŭ de trei orĭ.

Totŭ în acestŭ pavilionŭ este și unŭ costumŭ femeescŭ românŭ, espusŭ de dómna Leontina Romanŭ, soția d-lui deputatŭ și profesorŭ universitarŭ Ales. Romanŭ, este frumosŭ și merită o atențiune espresă. Sêrbimea de pela Szabadka și Kikinda este representată tare în acestŭ pavilionŭ, prin obiecte din industria casnică; suntŭ espuse în mai multe despărțiturĭ și se póte observá, că damele, carĭ dau esplicațiunĭ óspeților mai înalțĭ, le arată

FOILETONŬ.

Istoria unei păpușĭ *).

Scumpele mele păpușele! odată mi-a povestitŭ o frumósă păpușă istoria ei și eu vĕ voiu povesti-o așa după cum mi-a spus'o ea, — decĭ ascultațĭ-mĕ:

„Mai înainte de tóte trebue sĕ sciți, că amŭ fostŭ fabricată la Nürnberg și pusă fiindŭ într'o ladă d'impreună cu multe alte companióne de-ale mele, m'au espedatŭ la Bucurescĭ. Nu vĕ voiŭ povesti tóte întêmplările călĕtoriei — sciu însĕ atâta, că deși pe ladă era scrisŭ: »lucrurĭ frângibile«, am fostŭ în totŭ timpulŭ călĕtoriei nóstre aruncate încóce și încolo, și e minune că nu mi-amŭ ruptŭ gâtulŭ și că amŭ ajunsŭ sănĕtósă și întrégă la Bucurescĭ.

Abia ajunsă la destinulŭ meu, unŭ domnŭ mĕ luă cu multă delicateță în mână, mĕ privi, și apoi ḑise cătră o dómnă, ce era acolo:

Uite-o! câtŭ e de frumósă! Și câtŭ e de elegantŭ îmbrăcată! Cine va voi sĕ-o cumpere trebue sĕ o plătéscă scumpŭ. Astfelŭ ḑicêndŭ, acăță unŭ biletașŭ de vestmêntulŭ meu, pe care era scrisŭ unŭ numĕrŭ, mé acăță apoi la feréstra boltei, îngrijindŭ de a mĕ acoperi cu unŭ clopotŭ de sticlă.

In acéstă posiția amŭ statŭ multŭ timpŭ; în tótă diminéța domnulŭ boltei mĕ curăță cu-o periuță, ca sĕ nu mĕ strice prafulŭ, și apoi mĕ punea éră la loculŭ meu. Mai târḑiu vedeamŭ venindŭ copilițe frumóse însoțite de dame elegante și — spunêndŭ dreptŭ — tóte mĕ priveu, ér copilițele arătau mereu cu mâna spre mine. Mamele însĕ, când auḑiau de prețulŭ ce costamŭ, ḑiceu: —N'am atâția banĭ pentru a cumpĕra acéstă păpușă. Alegețĭ alta! Și ele se îndestuléu în sfĕrșitŭ și cu alta, mai puținŭ frumósă ca mine și se duceu acasă. Mie însĕ nu 'mĭ mergea chiar rĕu în acéstă boltă, dér mĕ urîsemŭ sĕ stau totŭ la unŭ locŭ și doremŭ fórte multŭ sĕ vină cineva și sĕ mĕ cumpere.

Doremŭ sĕ vĕdŭ câte ceva nou și visamŭ sĕ mergŭ și sĕ locuescŭ în unŭ palatŭ frumosŭ séu sĕ amŭ unŭ patŭ de aurŭ și unŭ salonŭ cu tapete de damascŭ orĭ sĕ fiu în societatea unei patróne grațióse, care sĕ mĕ ducă pe icĭ pe colo, spre a vedé lucrurĭ frumóse, și invidiamŭ pe companiónele mele ce se duceŭ una câte una, lăsându-mĕ singură. Insĕ nimenĭ nu voia sĕ mĕ scie de mine! — E prea scumpă! ḑiceu și 'șĭ alegéu alta.

In sfĕrșitŭ într'o ḑi, stĕtŭ înaintea boltei o calĕscă frumósă, din care se scoborî o dómă învelită într'unŭ elegantŭ vestmêntŭ cu blană și o fetiță îmbrăcată în catifea. Abia intrate, privirele fetiței se și îndreptară spre mine, și ea ḑise arĕtându-mĕ cu degetulŭ: — Mamă! vréu asta.

Dama într'adevĕrŭ află că costamŭ prea multŭ, dér vĕḑêndŭ că altfelŭ fetița se punea la plânsŭ, mĕ cumpĕră ḑicêndu'i: — Ți-o facŭ presentŭ, cu condiția însĕ că vei avea grije de ea și nu o vei strica în câte-va ḑile.

Fetița mĕ strîngea în brațele ei și sărea de bucuriă și eu încă eramŭ de totŭ mulțămită, că amŭ pututŭ scăpa odată din prinsórea în care amŭ fostŭ, spre a vedé câte ceva nou. Intr'aceea amŭ traversatŭ cetatea în calĕscă, apoi intrarămŭ în unŭ palatŭ frumosŭ și așa de mare cum nu mai vĕḑusemŭ până atuncĭ, și fetița, care se chiăma Florica, mĕ conduse îndată la tata ei, la camerieră, la bucătărésă, la vizitiu, în sfĕrșitŭ la toțĭ — cărora mĕ arĕtă ca pe o minune, ḑicêndŭ că sunt frumósă, că amŭ perŭ blondŭ ca aurulŭ; mé luau apoi fiecare în brațe ca sĕ mĕ privéscă mai de aprópe și în cele dintêiu momente eram admirată și onorată.

In cea dintêiu nópte Florica voia sĕ mĕ aibă în patŭ cu ea și a doua ḑi nu voia nicĭ baremĭ sĕ mérgă la preumblare, voindŭ mai bucurósă sĕ rĕmână cu mine acasă.

Astfelŭ credémŭ a fi ajunsŭ culmea fericirei și în acestŭ chipŭ restulŭ vieței mele l'așŭ fi petrecutŭ fórte veselă; dar nu fù chiarŭ așa. Câteva ḑile mai târḑiu o mătușe a Floricei îi aduse o păpușe dela Parisŭ, ce

*) Ce atinge literatura cărțilorŭ ilustrate séu neilustrate pentru copii, la noi Românii s'a făcutŭ încă fórte puținŭ. Afară de câteva cărticele, traduse din limba francesă séu germână, n'avemŭ mai nimicŭ, și și acele sunt mai multŭ rĕspândile în România, ér la noi în Ardélŭ, Ungaria etc. se vĕdŭ rarĭ familii române, carĭ posedŭ aceste puține cărticele.

Sperândŭ că se vorŭ afla și între noi ceștĭ de dincóce de Carpațĭ ómenĭ competențĭ în materiă, amŭ tradusŭ acéstă frumósă istorióră din eleganta limbă italiană, sora nóstră cea mai bună. O amică a copiilorŭ (Cordelia) a scrisŭ mai multe volume cu de aceste istorióre și ilustrate, carĭ făcură la apărerea lorŭ mare furóre. Câte lucrurĭ frumóse se facŭ la alte popóre pentru fericiții copilașĭ!!

Cartea, din care s'a tradusŭ acéstă noveletă, se numesce: »Mentre nevica«, tip. Milano la Treves.

cu simpatiă şi predilecţiune; de sine se înţelege, că a-ceste dame maghiare suntŭ din societăţile cele mai bune.

Dar sĕ mergemŭ la pavilionulŭ orientalŭ. Cum întri aicĭ, prima camerĕ în drépta este, precum se vede, destinată pentru România; în aste trei dulapurĭ cu uşĭ de sticlă, scrisŭ de-asupra: articlii industrialĭ din România (Román belföldi czikkek) — poţĭ găsí paltóne, (ţundre, şube) ţĕrănescĭ din habă albă, cióreci, cojóce din pei, lucrurĭ de mână, brodate, ţĕsute, cusute etc., pe păretele stângŭ alŭ camerei covóre, ştergare, brâne, etc. lucrurĭ de mână cu inscripţiunea: »espuitorŭ Carolŭ Szatmáry« (Kiállitó Szatmáry Károly), mai stau lângă aceste nisce lucrurĭ de mână din Craiova, cu numele românŭ alŭ espuitorului, dar mi-am uitatŭ a mi-lŭ însemnă. Lângă acestea cu inscripţiunea: »Romániába importált czikkek« »articli importtaţĭ în România« este unŭ ce curiosŭ: lucrurĭ carĭ arŭ puté avé valóre la popóre barbare şi anume obiecte pentru cuhnă, din tinichea (plevŭ), sticlăriă, porcelane, dar ce-ţĭ poţĭ închipuí mai ordinarŭ şi primitivŭ, încâtŭ trebue sĕ cugeţĭ că este o batjocură, arĕtândŭ lumii pe ce nimicurĭ ai sĕ capeţĭ banĭ în România, şi ca consecinţă, că România nicĭ d'acelea nu póte produce, ci trebuescŭ importate.

Eu din parte-mĭ nu sciu ce altŭ scopŭ póte ave acéstă caricatură; apoi déca esposiţiunea ungurésca a voitŭ sĕ arate lumei productele României, nu trebuia sĕ espună articlii importaţĭ, ci esportaţĭ din România; dreptŭ aceea ar fi bine, ca consululŭ României din Budapesta sĕ le privéscă cu atenţiune, şi sĕ-şĭ céră informaţiune, cine cu ce scopŭ le-a trămisŭ? Şi că óre chiar din România suntŭ? apoi ar puté pretinde cu totŭ dreptulŭ îndepărtarea lorŭ.

Finescŭ cu aceea observare, că sorţurile lotériei esposiţiunei, carĭ se vorŭ trage în 31 Octomvre a. c., în faţă au inscripţiunea maghiară şi germană, în dosŭ francesă, italiană şi în trei limbe slavice, carĭ nu le pricepŭ, dar abună-sémă vorŭ fi croată, sêrbă şi polonă sĕu slavă; însĕ limba română nicăirĭ ca în palmă. Trei milióne de Românĭ din monarchia austriacă n'au meritatŭ atâta atenţiune, ca şi când n'ar esistá.

Rotuna.

Teatru maghiarŭ în Deşiu.

Formându-se acum vre-o 3 anĭ aicĭ unŭ comitetŭ pentru înfiinţarea unui teatru maghiarŭ sub preşedinţa prefectului, s'au emisŭ acţii şi s'a pusŭ la cale câştigarea fóndului trebuinciosŭ prin colecte dela comune şi privaţĭ şi aranjându-se şi o lotériă de obiecte.

Resultatulŭ acestorŭ lucrărĭ este, că acum de vre-o lună încóce se lucră la săparea fundamentului şi dĕrîmarea unei case vechĭ, spre edificarea casei de teatru maghiarŭ, care e datŭ în întreprindere cu 32,000 fl. v. a. la unŭ măestru din Clujiu. Loculŭ l'a donatŭ oraşulŭ Deşiu.

In provocările pentru subscrierĭ îmĭ aducŭ bine aminte, că s'a scrisŭ în ḑiarulŭ săptĕmânalŭ „Szolnok-Doboka«, că Maghiarii fiindŭ încunjuraţĭ şi ameninţaţĭ cu desnaţionalisare de Românĭ şi Saşĭ, fiecare sĕ jertféscă pentru teatrulŭ maghiarŭ, ca scutŭ alŭ naţiunei lorŭ; şi totuşĭ s'au aflatŭ dintre Românĭ suflete servile, carĭ sărută băta ce-i lovesce! şi contribuiră câte 10 fl. escusându-se ca cum ar fi ei chiar Maghiarĭ, că nu potŭ dá mai multŭ pentru unŭ scopŭ atâtŭ de folositorŭ; — dar la »Asociaţiunea transilvană« nu dau nicĭ câte 1 fl. orĭ 5 fl.! Pre unii ca aceştia, carĭ altcum mâne vorŭ cere ştipendii pentru fii lorŭ dela »Asociaţiune«, este bine a-i ţiné în evidenţă, ca sĕ-i cunóscă naţiunea română, fiindcă aceştia aducŭ — ca şi unŭ Georgiu Popŭ şi Iosifŭ Roşca din Alba-Iulia (vedĭ Nr. 88 a. c. din „Gazeta Trans.") bune serviţii maghiarismului, — şi apoi nu se genéză a se gerá pre sine totodată de Maghiarĭ şi de Românĭ!

Dar ca sĕ nu se ḑică, că facŭ personalităte, de astădată — sperândŭ îndreptare — le retacŭ numele!

Sacrificatulŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz Trans.«)

Pesta, 9 Maiu. — Autorulŭ omorului dulpu din Harisbazar, Emerich Balentics, în urma propunerei procurorului statului, la pertractarea finală, a fostŭ condamnatŭ la mórte prin spênḑurătóre. Balentics a declaratŭ, că după părerea sa nu merită pedépsa cu mórte, cu tóte acestea n'are intenţiunea sĕ apeleze. — Comisiunea financiară a camerei deputaţilorŭ s'a ocupatŭ cu proiectulŭ de lege asupra procurărei capitalului trebuinciosŭ pentru căile ferate ale statului, pentru fabrica de maşine a statului şi lucrătoriilorŭ de ferŭ şi oţĕlŭ dela Diosgyőr în sumă de 18,700,000 fl. pe calea unui împrumutŭ de statŭ emiţênduse o rentă de 5 percente. După o desbatere amĕnunţită şi după respingerea propunerilorŭ lui Helfy, proiectulŭ de lege s'a primitŭ în tóte punctele sale.

O caracteristică.

Unŭ raportorŭ alŭ fóiei „D. Ztg.« Nr. 4788 dela 4 Maiu caracteriséză pe ministrulŭ-preşedinte ungurescŭ Tisza în modulŭ următorŭ:

»Are ceva din »bĕtrênulŭ avarŭ" sĕu din »Alchimistŭ;« dar mai multŭ decâtŭ tóte, din acéstă fisionomiă vedĭ pe rabulistulŭ. Pasiunea tresare în aceste trăsurĭ şi acéstă pasiune ar pute fi »îndreptată« totŭ aşa de bine asupra banilorŭ sĕu asupra »petrei înţeleptului,« ca şi asupra maghiarismului. Vĕḑêndŭ pe Tisza te gândescĭ la trăsurile sarbede ale unui Calvinŭ sĕu Zvingli, — da, ar fi unŭ escelentŭ modelŭ pentru unŭ »rabinŭ, care ţine o conferinţă asupra talmudului.« Zace ceva în aceste trăsurĭ, ce cu hotărîre îţĭ spune: »Dacă credeţĭ, că partea cea mai mică din ceea ce ḑicŭ este altfelŭ decum vĕ spunŭ, atuncĭ vĕ trântescŭ cartea în capŭ! Atuncĭ de sigurŭ vĕ veţĭ convinge!« Capului lui Tisza îi şi corĕspunde întréga lui persónă, întrega lui purtare, fiecare din mişcările sale — şi aşa vĕḑêndu-lŭ înveţĭ a price întréga lui însemnătate, întréga lui politică. Elŭ e în órecare sensŭ încarnaţiunea maghiarismului, a puterii sale de avêntŭ, a simţului despre sine, a încrederei sale neşovăitóre în propria'i putere şi în órba ocărmuire a sorţii, a nenduplecărei şi — încăpăţînării sale.«

DIVERSE.

O fermecătóre. — O femeiă bĕtrână, urîtă şi pitică, unŭ adevĕratŭ prototipŭ alŭ unei vrăjitóre, se afla deunăḑile naintea tribunalului suptŭ acusaţiunea de escrocheriă, comisă în paguba unei alte femei próstă, superstiţiósă şi lesne credĕtóre. Suma sustrasă credulităţii acesteĭ femei este peste o sută florinĭ. Pricina datéză cam de multŭ: la 24 Noemvre 1877 acusata Teresia Rigo, care venea în tóte ḑilele la precupéţa Anna Schindler spre a-i da cu cărţile şi a-i proroci noroculŭ, a sciutŭ prin talentulŭ sĕu oratoricŭ şi persuasivŭ s'o convingă, că nimicŭ n'ar fi mai lesne decâtŭ a preface prin conjurărĭ afacerile cele mai rele în fórte bune; dér conjurările singure nu folosescŭ, décă persóna care le pronunţă nu are asuprăşĭ o sumă de o sută de florinĭ, cu carĭ trebue sĕ mérgă la o rĕspântiă de stradă, unde sĕ pronunţe cuvintele magice învêrtindŭ în acelaşĭ timpŭ suma de banĭ; banii însĕ nu se perdŭ, ci după ce vorŭ fi servitŭ pentru farmecŭ, ea le va înapoia şi se va mulţămi cu ceeace dómna Schindler va găsi cu cale a-i oferi dreptŭ rĕsplătirea ostenelelorŭ sale. Anna Schindler însĕ era departe d'a poseda sute de florinĭ, dér vrăjitórea, deprinsă sĕ înlature obstacolele, găsi unŭ remediu şi pentru acésta, arĕtândŭ că în lipsă de banĭ gata potŭ servi şi giuvaere preţióse şi orĭce lucru de valóre lesne transportabilŭ, destulŭ numai sĕ represinte suma de o sută florinĭ; unŭ escedinte nu strică, dér o lipsă ar paralisa efectulŭ farmecului. Neghióba precupéţă îi înmână dér trei-spre-ḑece florinĭ; toţĭ banii câţĭ avea în casă, bijuterii, argintăria şi alte obiecte şi în fine, ca sĕ nu lipséscă nimicŭ din suma cerută, îşĭ scóse chiar şi cerceii din urechĭ. Nemulţumindu-se cu atâtea, fermecătórea Rigo îi cerŭ şi unŭ şalŭ, ca sĕ pue obiectele într'însulŭ, recomandândŭ precupeţei s'o aştepte la prăvăliă şi sĕ păstreze celŭ mai absolutŭ secretŭ până la întórcerea ei. Se înţelege, că Anna Schindler n'a mai vĕḑut'o nicĭ odată şi că nicĭ afacerile prăvăliei nu luaseră doritulŭ sborŭ. Afară d'acésta avù sĕ mai îndure mustrările bărbatului sĕu, căruia îi povestì unŭ basmŭ, că ar fi fostŭ jăfuită de hoţĭ. Suntŭ numai puţine ḑile decând Anna Schindler revĕḑù pe stradă pe fermecătórea Rigo şi, fără a se mai teme de farmecele séle, mijlocì arestarea ei. Acusata tăgăduia faptulŭ ce i se împuta, dechiarândŭ că nicĭ nu cunósce pe reclamantă, dér tribunalulŭ, constatândŭ identitatea ei, o condamnă la patru lunĭ de închisóre.

MULŢĂMITĂ PUBLICĂ.

Subscrişii aducŭ prin acésta în numele societăţii de lectură »In. M. Clainiană« a teologilorŭ din Blaşiu cea mai cordială mulţămită domnului Georgiu Boerŭ din Vadŭ supra-locotenente c. r. în pensiune, domiciliatŭ în Colmŭ, pentru darulŭ mărinimosŭ de 10 fl. v. a. ca taxă de membru fundatorŭ la sus amintita Societate.

Dée bunulŭ Dḑeu, ca fapta nobilă şi demnă de tótă lauda a domnului George Boerŭ sĕ afle mulţĭ imitatorĭ, iubitorĭ de cultură şi progresŭ ca D-Sa.

Pentru Societatea de lectură »In. M. Clain.«

Blaşiu, 6 Maiu 1885.

Nicolau Toganŭ, preşedinte. — *Parteniu Birlea*, not. coresp.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 8 Maiu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4% . . .	96 10	Bonurĭ croato-slavone . .	101.—
Rentă de hârtiă 5% . .	92.25	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	96.50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146.—	Imprumutulŭ cu premiu ung.	116 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	97.—	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	119 40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—.—	Renta de hârtiă austriacă	82.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	107.40	Renta de arg. austr. . .	82.40
Bonurĭ rurale ungare . .	102.50	Renta de aurŭ austr. . .	107 25
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.25	Losurile din 1860 . . .	139 —
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.—	Acţiunile băncei austro-ungare	853 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.—	Act. băncei de creditŭ ung.	288.50
Bonurĭ rurale transilvane	100.75	Act. băncei de creditŭ austr.	287.75
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 85
		Napoleon-d'orĭ	9.86—
		Mărcĭ 100 împ. germ. . .	61.—
		Londra 10 Livres sterlinge	124.90

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

ḑicea: »tata« şi »mama« şi cânta din pianŭ. Florica de totŭ fericită acum cu acéstă păpuşă nouă, începù a mĕ maltrata şi a mĕ lăsa prin vr'unŭ unghiuleţŭ, fără de a mĕ mai privi măcarŭ, şi vĕ puteţĭ închipui câtŭ suferém vĕḑêndu-mĕ tractată astfelŭ, după ce fusesemŭ cât-va timpŭ predilecta ei. Totuşĭ amŭ resistatŭ tuturorŭ acestorŭ maltratărĭ şi eramŭ încă frumósă; dér într'o ḑi Florica voindŭ a'şĭ pune în ordine uneltele de cuhnă, ce le căpĕtase presentŭ, făcù între altele unŭ felŭ de plăcintă cu unŭ picŭ de lapte şi avù frumósa inspiraţiune de a mĕ arunca într'o ólă cu capu 'n josŭ şi cu picióarele 'n susŭ, ca sĕ o gustŭ, ba nu se îndestulì de a'mĭ mânji faţa şi perii mei cei blonḑĭ cu acéstă papă, ci mânjì cu o linguriţă şi unŭ césornicŭ frumosŭ, pe care 'lŭ căpĕtase presentŭ dela tata ei.

Intr'adevĕrŭ, când mĕ duse sĕ mĕ arate mamei sale, acésta o mustră, căcĭ mi-a mânjitŭ faţa şi 'i ḑise că nu 'i va mai cumpĕra alte păpuşĭ nouĕ. Florica îi promise că nu va mai face astfelŭ de lucrurĭ, dér după aceea nu mai voia sĕ mĕ mai vaḑă, pentru că devenisemŭ urâtă; mĕ aruncă decĭ într'unŭ unghiu la o parte între alte jucării rupte şi stricate şi tóte onorurile ce le avusemŭ eu trecură la păpuşa din Paris.

De aţĭ sci cum plângémŭ în unghiuleţulŭ meu celŭ întunecosŭ după bolta vênḑătorului de jucării şi câtŭ de lungĭ îmĭ păreu orele în acéstă grămadă de prafŭ şi de jucării stricate! In întristarea mea gândémŭ că de arŭ fi venitŭ celŭ puţinŭ unŭ şorecelŭ sĕ mĕ rodă şi astfelŭ sĕ 'mĭ pună odată capĕtŭ vieţei.

La celŭ mai micŭ sgomotŭ, gândémŭ că a fostŭ şorecele, ce trebuia sĕ 'mĭ facă sfêrşitulŭ şi avémŭ o frică aşa de mare, încâtŭ de aşŭ fi fostŭ de carne şi óse — aşŭ fi tremuratŭ. Şi odată într'adevĕrŭ că şi auḑii órecare sgomotŭ, care mĕ făcù sĕ credŭ, că mi-a sositŭ capĕtulŭ, când vĕḑui că vine Florica, mĕ luă de unŭ braţŭ şi mĕ duse în cuhnă, unde era o fetiţă rĕŭ îmbrăcată, dér cu o faţă simpatică.

— Ecă aicĭ o păpuşe — ḑise Florica, — éc'o, tu încă te vei putea juca şi petrece cu dênsa. Fetiţa se puse pe rîsŭ şi nu se încredea de fericiă ce se simţea; mulţămì Floricei, şi deşi ar fi doritŭ sĕ o sărute, nu cuteza, de órece era rĕu îmbrăcată, pe când Florica avea unŭ vestmêntŭ fórte elegantŭ.

Fetiţa mĕ duse scasă la ea, ţinêndu-mĕ în braţe ca pe unŭ lucru scumpŭ şi, după ce ajunse în odaia ei, mĕ curăţì multŭ timpŭ, 'mĭ ordină pĕrulŭ, 'mĭ spălă faţa ce'mĭ era acoperită de prafŭ, şi deşi nu devenii aşa frumósă cum amŭ fostŭ, eram celŭ puţinŭ curaţică. Fetiţa acésta se chiăma Maria, şi despre marea fericire ce era în acéstă sĕrmană căsuţă n'avea nimenĭ nicĭ cea mai mică închipuire în palatulŭ celŭ bogatŭ alŭ Floricei.

Maria mĕ purtă mereu cu dênsa, mĕ culcá, mĕ îngrijea — 'mĭ povestea năcazurile ei; când mergea la scólă mĕ punea cu bunăvoinţă pe pĕtuţulŭ ei şi când venea acasă, cea dintéia sĕrutare erá a mea. In cele dintéi ḑile mĕ temeamŭ că Maria, căpĕtândŭ şi alte presente, mĕ va uità şi 'mĭ va bună diminéţă mĕ va arunca la o parte precum făcù Florica; dér' nu fù aşa. Mai ântêiu de tóte nu căpĕtà presente, deórece erau sĕracĭ, apoi mĕ şi avea atâtŭ de dragă, încâtŭ credŭ că nu s'ar fi pututŭ despărţi de mine cu una cu două. Astfelŭ i-am fostŭ multŭ anĭ companiónă şi când primea că presentŭ ceva sdrenţe, cea mai mare plăcere a ei erá sĕ 'mĭ facă ea însaşĭ unŭ vestmêntŭ nou; aşa încâtŭ în tóte 'mĭ mergea mai bine ca la Florica.

Intr'o ḑi însĕ mama Mariei i-ḑise, că acum este mare şi că mai ântêiu sĕ mérgă şi sĕ înveţe a cóse la vr'o cusătorésă — apoi sĕ se ocupe cu jucăriile ei. Ḑiua în care Maria a trebuitŭ sĕ renunţe de a se mai juca cu mine, a fostŭ fórte tristă pentru biata fetiţă; ea mĕ luă în braţe, mĕ strînse câteva momente la inima ei — apoi deschise o cassetă din dulapulŭ ei, mĕ aşeḑă în mijloculŭ albituriloru celorŭ plăcutŭ mirositóre şi mĕ închise suspinândŭ. Décă nu era găuricea cassetei, pe unde vedeamŭ pe Maria când umblà prin chiliă şi o auḑiamŭ vorbindŭ, mi-ar' fi părutŭ că suntŭ în unŭ mormêntŭ.

Astfelŭ închisă am statŭ mulţĭ anĭ, până când Maria, fiindŭ destulŭ de mare, se căsătorì după unŭ lucrătorŭ. Acum simţii, că ér se reîntórce lumina sórelui spre mine, deórece prin găuricea cassetei auḑisemŭ pe Maria spunêndŭ bărbatului ei, că doresce sĕ-mĭ facă unŭ vestmêntŭ nou, pentru ca sĕ mĕ dea presentŭ de crăciunŭ copiliţei sale.

Inchipuiţi-vĕ câtŭ sunt de fericită! şi vĕ asigurŭ, că e cu multŭ mai bine în miserele căsuţe, unde se află unŭ picŭ de iubire, îngrijire şi bunăvoinţă precum erá în acéstă familiă, decâtŭ în palatele cele avute şi pompóse, unde domnii în mijloculŭ petrecerilorŭ nu se mai gândescŭ la noi.

Trad. din l. italiană de

I. Mercurŭ.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 24 Aprilie st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	85	86
Renta rom. amort. (5%) . .	91³/₄	92
» convert. (6%) . .	87¹/₂	88
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	31	32
Credit fonc. rural (7%) . .	99	100
» „ „ (5%) . .	84	84¹/₄
» » urban (7%) . .	97	97¹/₈
» » „ (6%) . .	88¹/₂	89
» » » (5%) . .	81¹/₄	81
Banca naţională a României	1110	1130
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	315	320
« » » Naţională . .	235	240
Aurŭ	14.¹/₄%	14¹/₂%
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 9 Maiu st. n. 1885.

		Cump.		Vênd.
Bancnote românescĭ		8.73		8.75
Argint românesc	»	8 65	»	8.70
Napoleon-d'orĭ	»	9.83	»	9 85
Lire turcescĭ	»	11.08	»	11.12
Imperialĭ	»	10.07	»	10.10
Galbenĭ	»	5.80	»	5.84
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	120.—	„	121.¹/₂
Discontulŭ	»	. . . 7—10 % pe anŭ.		

☞ Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpěra în tutungeria lui I. Gross.

Nr. 16—1885.

Publicaţiune.

Subsemnata comisiune esmisă pentru administrarea averei ţinĕtóre de biserica gr. or. din cetatea Braşovului dela Sf. Treime voiesce a edifica din nou morile numitei bisericĭ aflătóre în comunele Poiana Mĕrului şi Sâmbăta superiórĕ.

Spesele de edificare s'au statoritŭ pentru móra din Poiana Mĕrului cu 863 fl. 16 cr., ér pentru acea din Sâmbăta cu 1065 fl. 68 cr. v. a.

Intreprinḑĕtorii 'şĭ potŭ preda ofertele lorŭ provĕḑute cu 10% vadiu subcomisiunei încredinţate cu pertractarea ofertelorŭ, care pertractare se va ţiné la 20 Maiu a. c. 11 óre a. m. în cancelaria bisericei la Braşovŭ, têrgulŭ cailorŭ în casa de sub Nr. 34.

Planurile, preliminarele şi condiţiunile se potŭ vedea la notariulŭ comisiunei d-lŭ Iordanŭ I. Munteanu, asesorŭ la scaunulŭ orfanalŭ.

Din şedinţa comisiunei administrative ţinută în Braşovŭ la 30 Aprilie 1885. —

Grf. A. Bethlen, m. p.
comite supr. com. min.

2—3

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5.59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mezō-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.